

Herdenken: dilemma's en discussies

[Achtergrond](#) - 4 mei 2022 - Auteur: Redactie Duitslandweb

Nederland en Duitsland staan deze dagen stil bij de Tweede Wereldoorlog en de gevolgen daarvan. De oorlog in Oekraïne werpt nieuwe dilemma's op bij het herdenken. Maar ook eerder ging herdenken gepaard met discussies. Hoe viert Duitsland zijn dag van bevrijding, 8 mei? En hoe kijkt Nederland naar zijn oorlogsverleden? Een selectie van onze producties uit het archief:

Tag der Befreiung: Russen niet welkom

Na twee jaar coronabeperkingen zou 2022 voor Duitsland het jaar worden waarin er weer in gezamenlijkheid aan het einde van de Tweede Wereldoorlog kon worden herinnerd. Maar de agressie van Rusland in Oekraïne [overschaduwde en verdeelt de herdenkingen in Duitsland](#)

Bevrijder/bezetter

"Twee dagen na Poetins inval in Oekraïne doe ik mijn slaapkamerraam open, en zie de invloed van het conflict letterlijk voor mijn deur. Op het grasveld schuin tegenover mijn huis bevindt zich een Sovjet-monument voor het Rode Leger. Er is een stuk stof in Oekraïense kleuren aan gehangen." Oude Sovjet-monumenten groeien door de oorlog in Oekraïne uit tot omstreden locaties, [ziet Merlijn Schoonenboom in Berlijn](#)

Hulpactie voor Holocaust-overlevenden

Oekraïner Boris Romanchenko, een 96-jarige overlevende van de Holocaust, kwam in maart om bij een bombardement in Charkov. Romanchenko was een van de vele hoogbejaarde overlevenden van nazivervolging in Oekraïne. Duitse organisaties en stichtingen die zich met de herdenking van de Holocaust bezighouden, [begonnen een hulpactie voor hen](#)

5 mei-lezing 2021 Merkel: 'Je kunt geen streep zetten onder het verleden'

"Het levend houden van de herinnering aan de nazimisdaden is de eeuwige verantwoordelijkheid van Duitsland", zei toen nog kanselier Merkel vorig jaar in haar 5 mei-lezing. Door de coronapandemie hield ze de toespraak online vanuit Berlijn. De studenten die daarna vanuit Den Haag met haar in gesprek gingen, waren onder de indruk van de wereldleider van formaat die ze tegenover zich

hadden. [Het weerhield hen er niet van kritische vragen te stellen](#)

8 mei, een dag van bevrijding in Duitsland?

Duitsland staat op 8 mei, de dag waarop in 1945 de Wehrmacht capituleerde, stil bij het einde van de Tweede Wereldoorlog: 'Kriegsende'. Duitsland heeft altijd geworsteld met deze gedenkdag. Sinds 1985 wordt de datum in Duitsland steeds meer gezien als een dag van bevrijding van Hitlers naziregime, legden we in 2020 uit. [Maar op de term 'bevrijding' is ook kritiek](#)

Tijdlijn 'Kriegsende'

Hoe de bevrijding in Nederland is verlopen, daarover horen en zien we deze dagen veel. Wat in de laatste maanden van de oorlog en de eerste maanden na de nederlaag in Duitsland gebeurde, is minder bekend. [We lichten de belangrijkste gebeurtenissen uit in deze interactieve tijdlijn over de periode die in Duitsland Kriegsende wordt genoemd](#)

Bijzondere gastlessen: 'Vertel het door, ik ben er straks niet meer'

Het is geen voordehandliggende vriendschap, die van een Holocaust-overlevende en een kleinkind van een kampcommandant. Maar Eva Weyl en Anke Winter bewijzen dat het kan. Samen geven ze gastlessen op scholen in Duitsland met een duidelijke boodschap: "Jullie hebben de verantwoordelijkheid de toekomst beter te maken." [Duitslandweb-redacteur Lynn Stroo was in 2020 bij een gastles van Weyl en Winter over de Holocaust](#)

'Nederlandse blik op de oorlog nog steeds beperkt'

Buitenlandse historici kijken met verbazing naar het Nederlandse debat over de Tweede Wereldoorlog. Dat is erg op zichzelf gericht en er wordt weinig kritisch onderzoek gedaan, zeggen zij. Duitslandweb-redacteur Marja Verburg sprak hierover in 2018 met de Amerikaanse historica Jazmine Contreras: ["Nederland moet het oorlogsverleden na 70 jaar nog steeds zien te verwerken"](#)

'Duitse steun aan Drie van Breda schrikbarend groot'

De Vier, later Drie en nog later Twee van Breda waren de langst vastzittende Duitse oorlogsmisdadigers in West-Europa. De Duitse historicus Felix Bohr onderzocht de steun van de Duitse overheid aan de gevangenen in Nederland. Die steun ging veel verder dan wettelijk noodzakelijk was - mede onder druk van de invloedrijke Duitse 'Kriegsverbrecherlobby'. Bohr vertelde in 2017 aan Duitslandweb hoe [de Duitse steun aan de Drie van Breda de Nederlands-Duitse betrekkingen belastte](#)

'De onschuldigste foto's zijn het ergst' - Kunsthistorica Petra Bopp over foto-albums van Duitse soldaten

Duitse soldaten maakten, gestimuleerd door Goebbels' ministerie van Propaganda, massa's foto's tijdens de Tweede Wereldoorlog en bewaarden die in speciale albums. Kunsthistorica Petra Bopp verzamelde die foto's. Ze sprak met Duitslandweb in 2010 over [de tentoonstelling 'Fremde im Visier', die liet zien hoe Duitse soldaten de oorlog zagen](#)

Dit is een artikel gedownload via [duitslandinstituut.nl](https://www.duitslandinstituut.nl).

Artikel: <https://www.duitslandinstituut.nl/artikel/49832/herdenken-dilemmas-en-discussies>